

N:o 10.

Ank. till Riksd. Kansli den 29 Mars 1881, kl. 2 e. m.

*Konstitutions-Utskottets Utlåtande, i anledning af motion om ändring
af § 69 Regeringsformen och § 65 Riksdagsordningen.*

Från Första Kammaren har Utskottet fått emottaga en af Herr Wallenberg väckt motion, N:o 43, deri föreslås,

»att sista punkten i Regeringsformens § 69 »fatta Kamrarne stridiga beslut — — — Riksdagens beslut» måtte helt och hållet utgå, samt att Riksdagsordningens § 65 finge följande lydelse:

När i fråga om statsutgift, för ändamål hvars främjande Konungen i framställd proposition ifrågasatt, eller i fråga om bevillning eller angående Riksbankens och Riksgäldskontorets styrelse eller förvaltning etc. lika som förut.»

Motionären grundar sin ifrågavarande framställning hufvudsakligen på följande skäl. Så länge gemensam omröstning funnes i grundlagen föreskrifven, borde man tillse, att densamma icke såsom hittills kunde användas till att öfver höfvan uppdrifva skatterna och öka statens skuldsättning, och det ofta nog till följd af enskilda framställningar. Enligt motionärens åsigt borde därför icke andra frågor om statsanslags beviljande eller statens skuldsättande kunna dragas under gemensam omröstning än sådana, som blifvit föremål för Riksdagens behandling till följd af någon Kongl. Maj:ts proposition. I händelse sådan proposition blifvit på Utskottets förslag af Riksdagen ändrad, borde den icke kunna blifva föremål för gemensam omröstning med mindre Konungens främste

Bih. till Riksd. Prot. 1881. 3 Saml. 10 Häft.

rådgifvare i hvardera Kammaren tillkännagåfve, att Konungen i allt fall ansåge förslaget såsom *sin* proposition och därför önskade detsamma afgörande medelst gemensam votering.

Vidare framhåller motionären, hurusom öfverensstämmelse saknades emellan § 65 Riksdagsordningen och § 69 Regeringsformen, hvadan ett förslag till förtydligande af grundlagens mening i dessa delar vore af behovet i hög grad påkalladt för att förekomma oformligheten att låta verkställandet af gemensam omröstning bero antingen af en talmans subjektiva uppfattning af grundlagen eller ock af Kamrarnes ensidiga åsigt, hvarigenom voteringspropositioner förfölle, som borde grundlagsenligt behandlas och tvärt om. Då numera årliga riksdagar vore införda, förefunnes icke samma nödvändighet att vid samma riksdag den blifvit väckt genomdrifva en fråga, för hvilken båda Kamrarnes bifall *icke* kunnat vinnas. Vore frågan af vigt, kunde det alltid väntas, att till följande Riksdag en Kongl. proposition derom aflätes, och det vore tänkbart, att efter ett års besinning och närmare tagen kännedom om beskaffenheten af en framställd fråga den Kammare, som vid en riksdag nekande besvarat en framställning, redan vid den följande riksdagen bifölle densamma; och ett så beskaffadt uppskof måste alltid anses mindre menligt, än att ett beslut, som kunde angå millioner kronors utgifter, på öfverrumplingens väg genomdrefves medelst gemensam omröstning. Det vore för öfrigt högeligen af nöden, att den största varsamhet iakttoges, synnerligen i afseende å statens skuldsättning, då till ränte- och kapitalafbetalningar skattebördorna fortgående ökades. Möjligheten af sådana sammansättningar inom Riksdagen, som afsåge att hjälpa hvarandra på statens bekostnad, gjorde till en tvingande nödvändighet att icke anse hvarje enskild motion så vigtig, att den borde komma under gemensam omröstning, *sedan* en Kammare redan förkastat densamma. Om fråga, hvartill statens skuldsättning erfordrades, ej befunnits af den vigt, att Kongl. Maj:t derom velat göra framställning, borde saken lemnas åt den enskilda företagsamheten, hvilken nog komme att tillse, att kapital icke lika ledigt äfventyrades, då de skulle tagas ur egen ficka, som då en väsentlig del kunde erhållas såsom statsanslag eller lån.

Vid icke mindre än tre föregående riksdagar har motionären gjort framställning i enahanda syfte som det nu föreliggande förslaget. Vid 1873 års riksdag hemställde motionären om sådan ändring i § 65 Riks-

dagsordningen, att frågor om statsutgifter och bevillning, hvilka vid första behandlingen af blott en Kammare bifallits, skulle genom gemensam votering afgöras endast i det fall, att de förekomme i en Kongl. proposition. Konstitutions-Utskottet förklarade sig emellertid finna förslaget hufvudsakligen innebära en inskränkning i Riksdagens inflytande på statsregleringen, i det gemensam omröstning icke finge företagas om de af enskilde motionärer framställda förslag i fråga om vare sig ned-sättning eller förhöjning af skatter och statsutgifter, och följaktligen leda till en väsentlig rubbning i det bestående förhållandet emellan såväl Konung och Riksdag som Riksdagens båda Kamrar inbördes, med anledning hvaraf Utskottet afstyrkte bifall till den gjorda framställningen. Derefter framlade motionären vid riksdagarna 1878 och 1879 förslag i ämnet, hvilka såväl till syfte som omfattning öfverensstämde med det nu föreliggande, ehuru till ordalagen derifrån något afvikande. Dessa framställningar afstyrktes jemväl af Konstitutions-Utskottet, som, hufvudsakligen anslutande sig till 1873 års Utskotts uppfattning af ämnet, dervid framhöll, att förslagen, om de antoges, skulle leda till rubbning i bestående konstitutionella förhållanden, å ena sidan emellan Konung och Riksdag, i den mån Riksdagens rätt till initiativ i fråga om statsutgifter inskränktes, och å andra sidan emellan Riksdagens båda Kamrar inbördes, så till vida som vissa frågor derigenom undandroges den gemensamma omröstningen, hvilken införts i afsigt att förebygga en kammarmajoritets öfverväldigande inflytande i vissa viktiga frågor och dymedelst afväga maktställningen Kamrarne emellan. Vid samtliga dessa riksdagar fattade Kamrarne utan omröstning beslut i öfverensstämmelse med hvad Konstitutions-Utskottet hemställt.

De skäl, motionären till stöd för det nu framställda förslaget anført, har Utskottet funnit hvarken innehålla något i sak nytt eller vara af beskaffenhet att kunna rubba den uppfattning af frågan, Utskottet vid föregående riksdagar uttalat. Vid sådant förhållande anser Utskottet sig desto hellre böra vidblifva åsigten om det olämpliga i motionärens framställning, som Utskottet deruti blifvit ytterligare stärkt genom den behandling, frågan tillförene fått röna i Kamrarne.

Ej heller har Utskottet af hvad motionären anført eller i öfrigt förekommit funnit sig böra för egen del framlägga förslag till förtydligande af ifrågavarande grundlagsbud. Utskottet vill visserligen ej förneka, att vid desammas tillämpning det understundom visat sig vara förenadt med svårighet att afgöra, huruvida en föreliggande fråga är af beskaffenhet att böra, i händelse Kamrarne derom fatta skiljaktiga beslut, medelst gemensam omröstning afgöras. Men med insigt om det

vanskliga uti hvarje försök att åstadkomma en grundlagsförändring, som skulle innefatta en säker och oomtvistelig vägledning vid de mångfaldiga och i oändlighet skiftande förhållanden, som i berörda afseende kunna förekomma, har Utskottet trott det böra öfverlemnas åt en fortgående praxis att utbilda de grundsatser, efter hvilka hvarje särskildt fall bör bedömas.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt får Utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion ej må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 28 Mars 1881.

På Utskottets vägnar:

Magnus Hallenborg.
